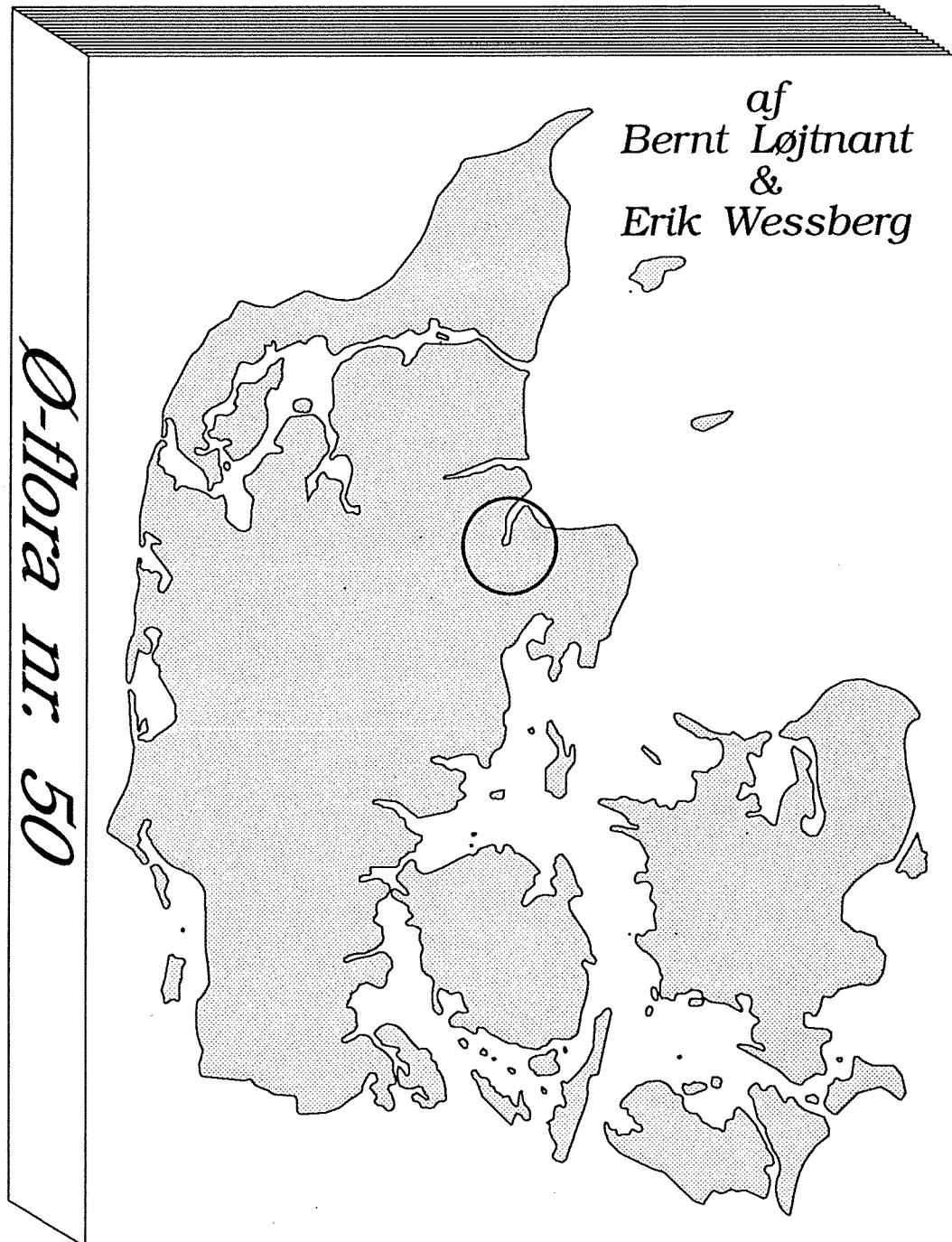

PIGGEN

i
Randers Fjord

Randers 1993

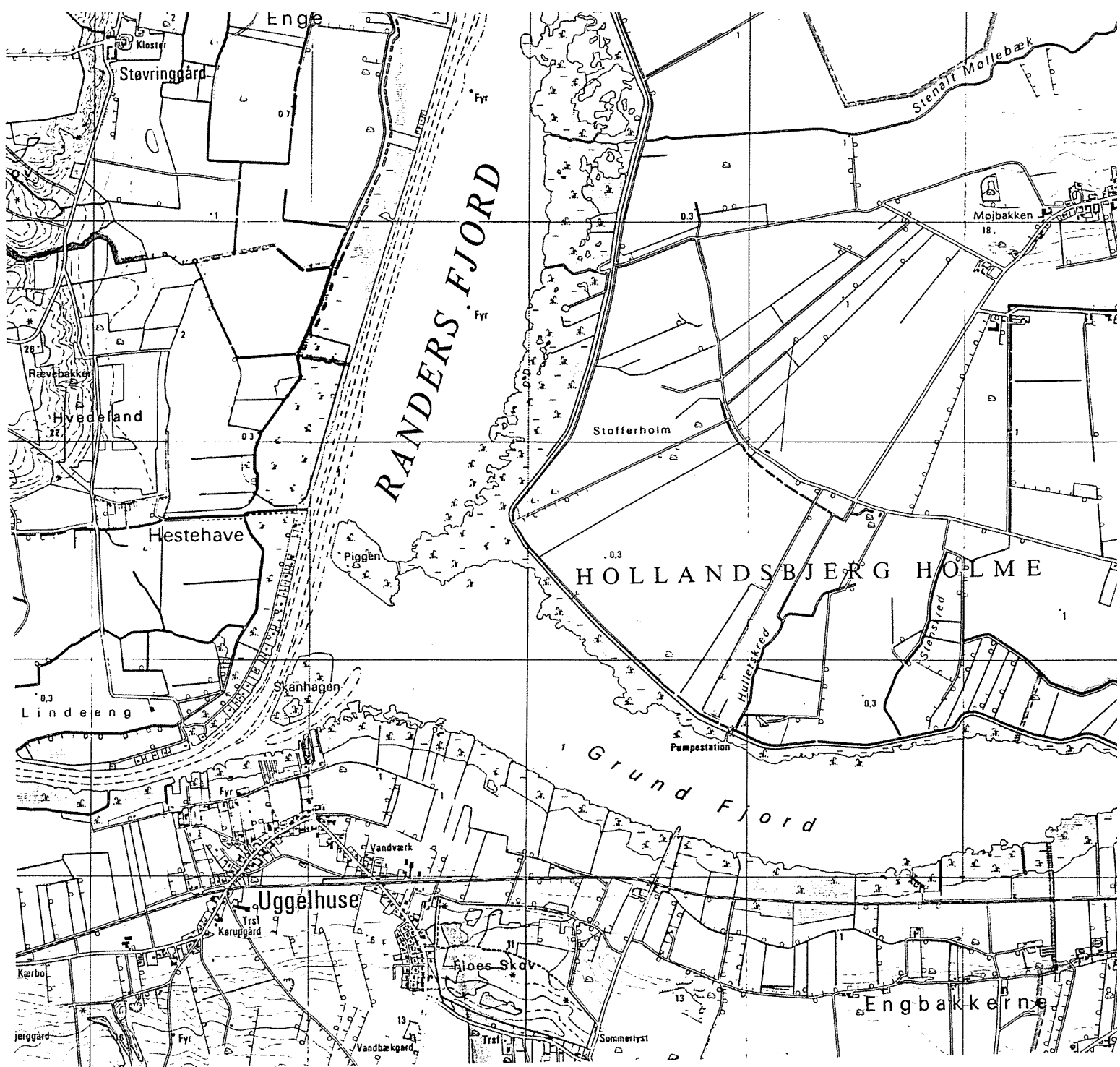
Den 27. – 30. maj 1977 besøgte Hans Øllgaard og Erik Wessberg Anholt. Årsagen til besøget var primært at undersøge Mælkebøtte-floraen, idet den – i modsætning til den øvrige flora på øen – var ukendt. Udover at påvise ca. 50 arter af Mælkebøtte (*Taraxacum*) noteredes der også andre arter, der hidtil ikke var kendt fra Anholt, botanisk distrikt 12. Det drejede sig bl.a. om Dunet Dueurt (*Epilobium parviflorum*), Gul Fladbælg (*Lathyrus pratensis*) og Alm. Baldrian (*Valeriana sambucifolia* ssp. *procurrens*). Kort tid efter, i august samme år, besøgte Anholt igen, denne gang af Bernt Løjtnant og Erik Wessberg. Det botaniske udbytte var godt. Der blev genfundet de fleste af de arter, som tidligere botanikere havde set; men vi fandt også temmelig mange hidtil ukendte arter for øen, bl.a. Rosmarinlyng (*Andromeda polifolia*), Kær-Mangeløv (*Thelypteris palustris*) og Bittersød Natskygge (*Solanum dulcamara*). De fleste, nye arter var dog forvildede arter. Med en samlet oversigt over højere planter for øje besøgte Anholt i 1980 to gange, og i 1981 var den første ø-flora færdig. Siden er Anholt blevet besøgt over 10 gange, og der er hver gang blevet fundet adskillige nye arter.

Tilfredse med resultatet fra de første besøg på Anholt blev Hjarnø besøgt ialt 4 gange i 1978, 1979 og 1980, og kort tid efter færdiggørelsen af Anholt ø-floraen var ø-flora nr. 2 en realitet. Siden er det gået slag i slag, så det her i efteråret 1993 er muligt at færdiggøre ø-flora nr. 50.

Det var allerede efter det første Anholt-besøg i 1980, at BL & EW besluttede at påbegynde en nærmere undersøgelse af floraen på flere af vore små, mindre og mellemstore øer. Formålet var flersidigt. 1) Vi syntes, at det kunne være tilfredsstillende at have et bestemt formål med vore mange ekskursioner rundt i landet – udover blot at nyde naturen og dens blomster. 2) Da Danmark er et ø-rige, og da det for mange af de mindre øer gælder, at de er ukendte ("uudforskede") i botanisk henseende, var det nærliggende at vælge øer som mål for vore målrettede, botaniske feltundersøgelser. Dette accentueredes af, at det er en rimeligt overskuelig opgave at undersøge og beskrive mindre øers flora, vegetation – og fauna. 3) Der lå desuden en særlig faglig udfordring i at udarbejde så vidt muligt fuldstændige ø-floralister, eftersom dette kræver kritisk bestemmelse af alle taxa – også de såkaldt taxonomisk "vanskelige". 4) Vi så desuden en mulighed for at holde vores floristiske viden ved lige – såvel artsmæssigt som plantegeografisk, da vi altid tvinges til at bestemme alt/få alt bestemt. 5) Det spillede desuden en væsentlig rolle, at vi altid gerne har villet opsøge for os ukendte områder, og helst steder, hvor der tidligere kun har været få – specielt botanikere – eller slet ingen. Forbløffende mange øer er sådanne jomfruelige områder. 6) Et meget væsentligt forhold for os var desuden at give relativt detaljerede og helt aktuelle oplysninger om de enkelte øers flora. 7) Vi har desuden lagt vægt på at få medtaget så mange af de apogame taxa som muligt, da dette beklageligvis ikke er sædvane i nutidig dansk botanisk litteratur, skønt vi også i dag har specialister, der kan tage vare på flertallet af de apomiktiske artsgrupper og slægter.

At vi foreløbig er nået så langt som til ø-flora nr. 50, har kun været muligt i kraft af, at der har været botanikere, der har villet bistå os med oplysninger om plantefund fra disse øer, har kunnet afse den fornødne tid og haft lyst til at læse ø-flora-manuskripterne, har været behjælpelige med bestemmelse af indsamlet materiale, har givet grønt lys for brug af tegninger til figurtekster osv. Igennem alle årene har vi trukket meget på universitetslektor Alfred Hansen, som har læst stort set alle ø-floraer igennem og kommenteret dem, forsynet os med oplysninger om fund og løst utallige planteproblemer. Seminarielektor Anfred Pedersen har ligeledes læst manuskripterne igennem, og han har på storartet måde givet os mange ideer til ø-floraerne, ligesom han i alle årene har gennemset og bestemt/verificeret alle indsamlinger af Brombær (*Rubus*), Mælde (*Atriplex*), Rose (*Rosa*) mm. Lærer Hans Øllgaard har især ved de første 25 ø-floraer været behjælpelig med korrekturlæsning, og alle indsamlinger af Mælkebøtte (*Taraxacum*) er set af ham. Lærer Jens Chr. Schou er den sidste i firkløveret, som har fulgt og hjulpet os gennem alle årene. Han har uden tøven og betingelser af nogen art tilladt brug af sine eminente tegninger, og han har også hjulpet med bestemmelse af vanskelige arter, bl.a. Høgeurt (*Hieracium*). Udover disse fire er der i årenes løb adskillige, som har gjort deres til, at ø-floraerne er blevet så aktuelle og så komplette som muligt ved primært at have givet os oplysninger om deres fund på de øer, der hidtil har været arbejdet med.

Der skal derfor lyde en stor tak for hjælpen i de forgangne ca. 15 år i håb om, at ovennævnte botanikere også i fremtiden vil være behjælpelige. Ligeledes skal der lyde en tak til Vildtreservatkontoret for tilladelse til at besøge øer på tidspunkter, hvor øerne ellers ikke er tilgængelige for offentligheden, til de af amterne, der har støttet os økonomisk, samt til bestyrelserne for de fonde og legater, der er blevet os tildelt.

Hvor Grund Fjord udmunder i Randers Fjord, ligger de to små øer, Skanhagen og Piggen. På begge sider af de to fjorde ses, at de fleste steder yderst har rørsump, ofte af anseligt omfang, og få steder er der eng. Grund Fjord har tidligere rummet flere meget sjældne plantearter, bl.a. Stor Najade (*Najas marina*). På grund af forureningen har Grund Fjord indtil for få år siden været "ud-død", men der skulle være lys forude. Planterne er så småt ved at vende tilbage.

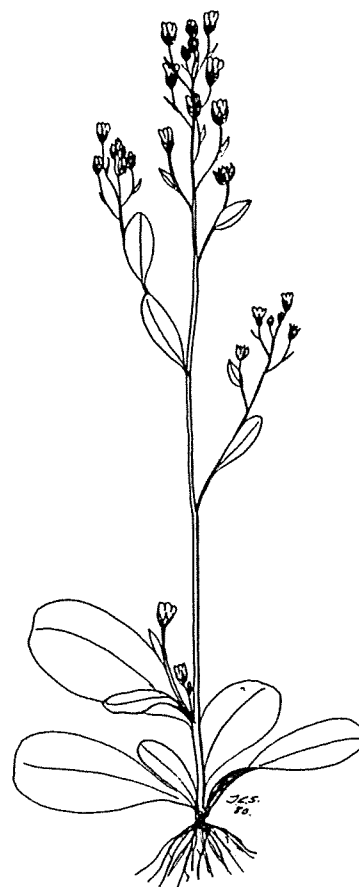
Indledning

Nord for landsbyen Uggelhuse, hvor Randers Fjord og Grund Fjord mødes, ligger to små øer med omtrent samme areal, ca. 3½ hektar: Skanhagen og Piggen. Det er kun sidstnævnte, der behandles i denne ø-flora.

Piggen er kun adskilt fra Hollandsbjerg Holme i Rougsø Kommune i øst af en meget smal, men relativ dyb rende. Langt størsteparten af øens areal er rørsump bestående af Tagrør (*Phragmites australis*) af usædvanlig højde. De fleste besøg på øen er foregået fra søsiden. At komme dertil fra landsiden vest for Hollandsbjerg Holme er om sommeren og i efterår forbundet med store vanskeligheder. Tagrørene, som er ekstremt høje, ofte op mod fire meter, gør, at det er meget svært at orientere sig. Den smalle forbindelse mellem rørsumpen i øst og rørsumpen på Piggen er uden kompas svært at finde.

Samel (*Samolus valerandi*)

Piggen har botanisk set givet adskillige, positive overraskelser. Den største er fundet af Samel, der i Nord- og Midtjylland kun er fundet i fire botaniske distrikter: I d. 6 i rørskovene ved Lønnerup- og Østerild Fjord (1958), i d. 10 mellem Stavn og Sebbesund og i d. 15 ved Julsø eller Jelse Odde (1909). I Randers Fjord-området er den kendt fra fem lokaliteter: Store Lov (1918), Østrup Enge (1915), eng ved Skalmstrup (1911), Albæk (1918) og Tvede Enge, alle i d. 13b. Under et forsommerbesøg i 1990 sammen med lærer Jens Bjerring Poulsen fandt vi på Piggen i bunden ved fremspirende Tagrør (*Phragmites australis*) rosetter, som kun kunne være af Samel. Kendetegnenende for forekomsten var, at de voksede umiddelbart inden for den inderste af de opskylszoner, der findes langs fjorden. Ved september-besøg samme år bekræftedes vores formodning. Der var tale om Samel. En optælling på det første sted, den fandtes, ved nordvestsiden af øen, gav til resultat, at der var over 2000 eksemplarer. Under besøget i september 1992 med Bernt Løjtnant blev Samel på Piggen, som hører til d. 13a, fundet på steder, vi åbenbart ikke tidligere havde besøgt. Ved øens østlige og sydøstlige side og på den anden side af forbindelsen til de udstrakte rørsumpe på Hollandsbjerg-siden fandtes den i tusindevis. Animeret af oplysningen i TBU vedrørende Primulacernes udbredelse i Danmark (Sørensen 1933) om det ældre fund fra Østrup Enge på den anden side af Randers Fjord, aflagdes et par besøg dér, men uden held. I 1990 fandt Jens Bjerring Poulsen den imidlertid længere inde i fjorden, i rørsumpe syd for den lille landsby Albæk, hvor den i 1918 blev fundet af Ostenfeld. Alt tyder derfor på, at der i og ved rørsumpe langs Randers Fjord flere steder stadig findes adskillige, livskraftige bestande af denne interessante plante, som vi normalt skal til de sydøstlige dele af Danmark for at se.

Kun den højestliggende del af øen, et mindre område på få tusind kvadratmeter omkring to fritidshuse, er uden rørsump. Husene er opstillet på et fundament for at undgå kontakt med fjordvandet. Der er langt op på øen set opskylsbræmmer, men dog ikke ved husene.

Piggen ejes af Randers Kommune, som også er ejer af adskillige andre arealer langs Randers Fjord. De fleste områder er "spulefelter", der har været eller vil blive brugt som depoter for det slam, der opgraves i forbindelse med uddybning af sejlrenden i fjorden.

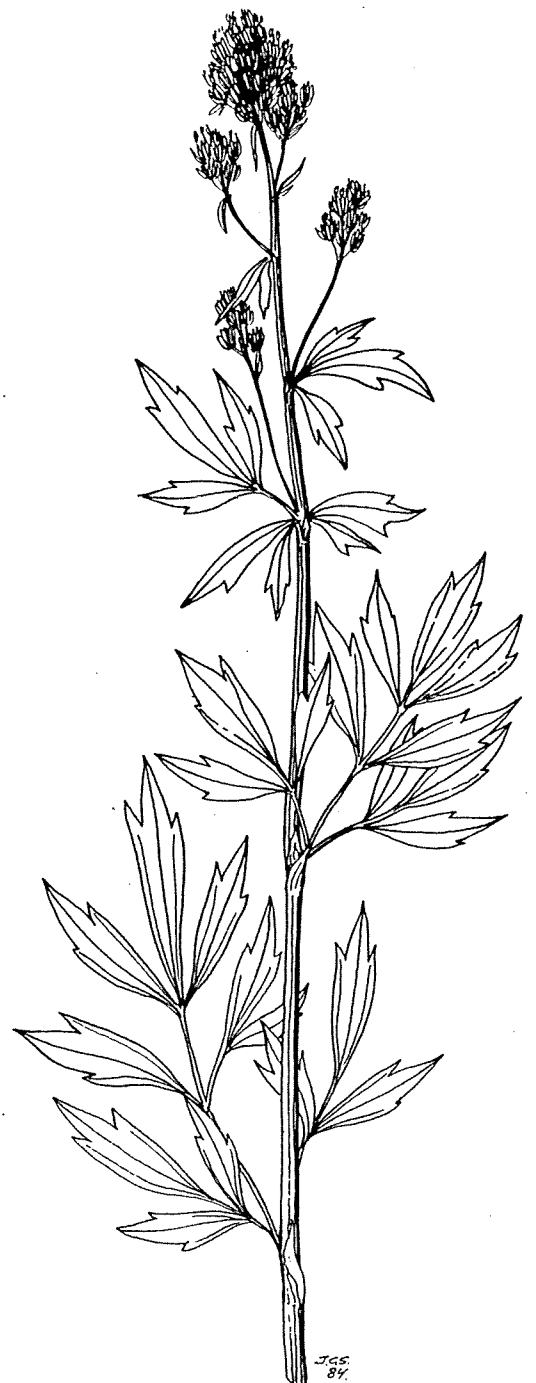
I omtalen af vegetationen på Piggen er plantenavne første gang, de bliver nævnt, med både dansk og latinsk navn, derefter kun dansk.

Vegetationen på Piggen

Som omtalt i indledningen har størstedelen af Piggen meget høj og tæt rørsump af Tagrør. Kun hvor rørene er lavere og ikke står for tæt, trænger lyset ned og giver plads for en frodig undervegetation. Af de ret mange arter, der holder til her, skal først og fremmest nævnes Samel (*Samolus valerandi*). Selv om den tidligere har været fundet på den anden side af fjorden, i Østrup Enge i d. 13b, var det meget overraskende at finde den på Piggen, og så i så stor mængde, jf. figurteksten side 4. En anden raritet for den lille ø er forekomsten af Gul Frøstjerne (*Thalictrum flavum*). Mens Samel havde mange voksesteder på Piggen, var Gul Frøstjerne koncentreret i nogle få, men talrige bestande ved øens sydside, hvor Tagrørene stod meget spredt og var meget lavere end de fleste andre steder på øen. Også tilstedeværelsen af Festgræs (*Hierochloa odorata*) var ikke forventet. Men den er i følge TBU-kortet hos Pedersen 1974 fundet flere steder langs

Gul Frøstjerne (*Thalictrum flavum*)

Knap så overraskende som fundet af Samel var fundet af Gul Frøstjerne. Den var i forvejen - ifølge TBU-afhandlingen om Ranunculaceerne (Larsen 1956) angivet fra 7 steder ved og omkring Randers Fjord. Jens Bjerring Poulsens eftersøgninger af Gul Frøstjerne på Djursland har medført, at antallet af voksesteder for arten er blevet væsentligt forøget. I hans artikel i Lepidoptera (1985) om larvefund af den smukke måler *Perizoma sagittata* på værtsplanten, som især er Gul Frøstjerne, er nævnt fund ved Floes Engbakker, Alling Å ved Allingåbro, Alling Å ved Gl. Estrup og Fløjstrup ved Vester Alling. Siden har han fundet Gul Frøstjerne adskillige nye steder på Djursland. Så for den må prædikatet blive: Mange, livskraftige bestande ved bl.a. Randers Fjord og Alling Å.

Randers Fjord. Af andre arter fra rørsumpen kan nævnes Kvan (*Angelica archangelica* ssp. *litoralis*), hvoraf der kun fandtes nogle få eksemplarer, Engkabbeleje (*Caltha palustris*), Hjortetrøst (*Eupatorium cannabinum*), Strand-Asters (*Aster tripolium*), Læge-Kokleare (*Cochlearia officinalis*), Lådden Dueurt (*Epilobium hirsutum*), Røgræs (*Phalaris arundinacea*), Gåse-Potentil (*Potentilla anserina*), Strand-Trehage (*Triglochin maritimum*) og Sandkryb (*Glaux maritima*). Ses der bort fra Svine-Mælde (*Atriplex patula*), er der fundet tre Mælde-arter, der hører hjemme på saltholdig bund. Det drejer sig om Spyd-Mælde (*A. latifolia* s. str.), som er den langt hyppigste, Strand-Mælde (*A. littoralis*) og Kattegat-formen af Stilk-Mælde (*A. longipes* ssp. *kattegatensis*). Alle er fundet i rørsumpen eller i opskylsbræmmer. I og ved renden, der adskiller Piggen fra området ved Hollandsbjerg, og kun her, er fundet Gifttyde (*Cicutavivosa*) og Bredbladet Mærke (*Sium latifolium*).

Langs en lille sti, der fra et meget simpelt landingssted ved vestsiden af Piggen fører til de to fritidshuse og i området omkring disse, bl.a. i en lille køkkenhave, i en lille plæne og i det resterende naturområde, der dels består af et lavtliggende, strandoverdrevslignende område, dels af et kærliggende område, vokser arter, der kun er her i kraft af menneskets virke. Det drejer sig bl.a. om Grå Bynke (*Artemisia vulgaris*), Hvidmelet Gåsefod (*Chenopodium album*), Gaffel- og Skærmvortemælk (*Euphorbia peplus* og *E. helioscopia*), Liden Nælde (*Urtica urens*), Bidende Stenurt (*Sedum acre*), Rank Vejsennep (*Sisymbrium officinale*), Hvidkløver (*Trifolium repens*) samt 17 arter af Mælkebøtte (*Taraxacum* spp.). Et par eksemplarer af forvildet Peberrod (*A Armoracia rusticana*) mangler ikke på Piggen. Af træer og buske er nogle tidligere blevet plantet, således Kræge

Tagrør (*Phragmites australis*)

Der er al mulig grund til at medtage tegningen af Tagrør i denne ø-flora nr. 50. Langt det meste af Piggen er nemlig dækket af rørsump, hvor Tagrørene de fleste steder opnår størrelser, der – hvad højden angår – næsten kan konkurrere med Syd-europas Kæmpe-Tagrør (*Arundo donax*). Den ekstreme højde på op til ca. fire meter kan måske til dels skyldes den eutrofiering, som har kendetegnet bl.a. Randers Fjord og Grund Fjord, især i de sidste fire-fem årtier. Pedersen nævner noget tilsvarende for forurenede søer

(*Prunus domestica* ssp. *insititia*), Mirabel (*P. cerasifera*), Surkirsebær (*P. cerasus*), Syren (*Syringa vulgaris*), Pære (*Pyrus communis*) og Hindbær (*Rubus idaeus*). Af naturligt indvandrede træer og buske findes Blågrøn Rose (*Rosa dumalis* ssp. *dumalis*), Korbær (*Rubus caesius*), Selje-Pil (*Salix caprea*) og Alm. Hyld (*Sambucus nigra*).

Den botaniske undersøgelse af Piggen

Der har tidligere været botaniseret på Piggen. I bogen "Randers Fjords Naturhistorie" (1918) er vegetationen beskrevet af C.H. Ostenfeld. I omtalen af plantevæksten ved Piggen (på Piggen?) nævner han 18 arter samt Mælkebøtte (*Taraxacum* sp.). Alle er i omstående floraliste mærket "1918 (CHO)". Af disse har vi ikke set 12 under vore ekskursioner til øen.

I "Botaniske undersøgelser i Randers Fjord og Grund Fjord" (Mathiesen og Nielsen 1956) er Piggen nævnt adskillige gange. Undersøgelseernes formål var primært at skildre vegetationen, som den så ud på undersøgelsestidspunktet samt at gøre rede for de ændringer, der vegetationsmæssigt var sket, siden Ostenfeld foretog sine undersøgelser ca. 40 år tidligere. Da det er vanskeligt at vurdere, hvor grænsen i såvel Randers Fjord som Grund Fjord – i relation til Piggen – skal sættes, er der i vores floraliste ikke medtaget arter fra deres fremstilling.

På vore ekskursioner den 22. sept. 1989 (Jens Bjerring Poulsen og Erik Wessberg), 8. maj 1990 (Jens Bjerring Poulsen og Erik Wessberg), 11. juni 1990 (Jens Bjerring Poulsen og Erik Wessberg) og den 28. september 1992 (Bernt Løjtnant og Erik Wessberg), er der ialt blevet fundet de 92 arter, som i floralisten er mærket med et !

Ialt er der nu kendt 106 arter fra Piggen.

Med hensyn til plantenavne er primært benyttet Dansk Feltflora (Hansen 1991); til *Atriplex* er dog brugt Pedersen 1968.

Ager-Tidsel (*Cirsium arvense*)

Der er ikke meget Ager-Tidsel på Piggen. Den findes på de højestliggende dele omkring de to fritidshuse, men der vokser også nogle i umiddelbar nærhed af bræmmerne af opskyllede plantedele, som oftest består af fjorgamle stængelstykker af Tagrør (*Phragmites australis*). Kun hvor der er meget lysåbent i rørsumpen, findes den.

Achillea millefolium (*Alm. Røllike*) !
Agrostis stolonifera (*Krybende Hvene*) – 1918 (CHO).
Angelica archangelica ssp. **litoralis** (*Kvan*) – 1918 (CHO) !
Anthriscus sylvestris (*Vild Kørvel*) !
Armoracia rusticana (*Peberrod*) !
Artemisia vulgaris (*Grå Bynke*) !
Aster tripolium (*Strand-Asters*) !
Atriplex latifolia s.str. (*Spyd-Mælde*) !
– **littoralis** (*Strand-Mælde*) !
– **longipes** ssp. **kattegatensis** (*Stilk-Mælde*) !
– **patula** (*Svine-Mælde*) !
Bellis perennis (*Tusindfryd*) !
Bromus hordeaceus ssp. **hordeaceus** (*Blød Hejre*) – 1918 (CHO).
Caltha palustris (*Engkabbeleje*) !
Capsella bursa-pastoris (*Hyrdetaske*) !
Carex acutiformis (*Kær-Star*) !
Cerastium fontanum ssp. **triviale** (*Alm. Hønsetarm*) !
Chamaenerion angustifolium (*Gederams*) – 1918 (CHO).
Chenopodium album (*Hvidmelet Gåsefod*) !
Cicuta virosa (*Gifttyde*) !
Cirsium arvense (*Ager-Tidsel*) – 1918 (CHO) !
– **vulgare** (*Horse-Tidsel*) !
Cochlearia officinalis (*Læge-Kokleare*) !
Dactylis glomerata (*Alm. Hundegræs*) !
Elytrigia repens (*Alm. Kvik*) !
Epilobium hirsutum (*Lådden Dueurt*) !
Eupatorium cannabinum (*Hjortetrøst*) !
Euphorbia helioscopia (*Skærm-Vortemælk*) !
– **peplus** (*Gaffel-Vortemælk*) !
Festuca arundinacea (*Strand-Svingel*) !
– **rubra** ssp. **rubra** (*Rød Svingel*) – 1918 (CHO) !
Galeopsis bifida (*Skov-Hanekro*) !
Galium aparine (*Burre-Snerre*) !
Glaux maritima (*Sandkryb*) !
Hierochloe odorata (*Festgræs*) !
Holcus lanatus (*Fløjlsgræs*) – 1918 (CHO).
Juncus bufonius (*Tudse-Siv*) !
Lamium amplexicaule (*Liden Tvetand*) !
– **purpureum** (*Rød Tvetand*) !
Leontodon autumnalis (*Høst-Borst*) – 1918 (CHO) !
Lolium perenne (*Alm. Rajgræs*) !
Myosotis arvensis (*Mark-Forglemmigej*) !
Phalaris arundinacea (*Rørgræs*) !
Phragmites australis (*Tagrør*) !
Plantago major ssp. **major** (*Glat Vejbred*) !
Poa annua (*Enårig Rapgræs*) !
– **pratensis** ssp. **pratensis** (*Eng-Rapgræs*) !
– **trivialis** (*Alm. Rapgræs*) – 1918 (CHO).

- Potentilla anserina** (*Gåse-Potentil*) !
Prunus cerasifera (*Mirabel*) !
Prunus cerasus (*Surkirsebær*) !
 - **domestica** ssp. **insititia** (*Kræge*) !
Pyrus communis (*Pære*) !
Ranunculus acris (*Bidende Ranunkel*) !
 - **repens** (*Lav Ranunkel*) !
Rosa dumalis ssp. **dumalis** (*Blågrøn Rose*) !
Rubus caesius (*Korbær*) !
 - **idaeus** (*Hindbær*) !
Rumex crispus (*Kruset Skræppe*) !
Salix aurita (*Øret Pil*) - 1918 (CHO).
 - **caprea** (*Selje-Pil*) - 1918 (CHO) !
 - **cinerea** (*Grå Pil*) - 1918 (CHO).
Sambucus nigra (*Alm. Hyld*) !
Samolus valerandi (*Samel*) !
Scirpus lacustris x **S. tabernaemontani** (*Sø-Kogleaks* x *Blågrøn Kogleaks*) - 1918 (CHO).
 - **maritimus** (*Strand-Kogleaks*) - 1918 (CHO).
 - **tabernaemontani** (*Blågrøn Kogleaks*) - 1918 (CHO).
Sedum acre (*Bidende Stenurt*) !
Senecio sylvaticus (*Skov-Brandbæger*) !
 - **vulgaris** (*Alm. Brandbæger*) !
Sisymbrium officinale (*Rank Vejsennep*) !
Sium latifolium (*Bredbladet Mærke*) !
Sonchus arvensis (*Ager-Svinemælk*) - 1918 (CHO).
 - **asper** (*Ru Svinemælk*) !
 - **oleraceus** (*Alm. Svinemælk*) !
Stachys sylvatica (*Skov-Galtetand*) !
Stellaria media (*Alm. Fuglegræs*) !
Syringa vulgaris (*Syren*) !
Taraxacum, sect. *Hamata* (*Krogfliget Mælkebøtte*):
Taraxacum quadrans !
Taraxacum, sect. *Ruderalia* (*Fandens Mælkebøtte*):
Taraxacum acroglossum !
 - **ancistrolobum** !
 - **borgvallii** !
 - **caloschistum** !
 - **cordatum** !
 - **dahlstedtii** !
 - **fasciatum** !
 - **latissimum** !
 - **leptaleum** !
 - **leptodon** !
 - **optivum** !
 - **ostenfeldii** !
 - **pectinatiforme** !
 - **purpureum** !
 - **sellandii** !

Taraxacum sinuatum !

- sp. - 1918 (CHO).
- **subdahlstedtii !**
- **tumentilobum !**

Thalictrum flavum (Gul Frøstjerne) !

Trifolium repens (Hvidkløver) !

Triglochin maritimum (Strand-Trehage) !

Tripleurospermum inodorum (Lugtløs Kamille) - 1918 (CHO).

Tussilago farfara (Følfod) - 1918 (CHO).

Urtica dioica (Stor Nælde) !

- **urens (Liden Nælde) !**

Veronica beccabunga (Tykbladet Ærenpris) !

- **persica (Storkronet Ærenpris) !**

Bredbladet Mærke (*Sium latifolium*)

Kun i rørsumpen ved renden, der adskiller Piggen fra Hollandsbjerg Holme, har vi set Bredbladet Mærke. Her voksende den sammen med bl.a. Gifttyde (*Cicuta virosa*), Hjortetrøst (*Eupatorium cannabinum*), Tykbladet Ærenpris (*Veronica beccabunga*) og Samel (*Samolus valerandi*).

Citeret litteratur

- Hansen, K.** (red.), 1991: Dansk Feltflora. 5. opl. – København.
- Larsen, K.**, 1956: Ranunculaceernes udbredelse i Danmark. TBU nr. 21. – Bot. Tids. 53: 198–252.
- Mathiesen, H. & J. Nielsen**, 1956: Botaniske undersøgelser i Randers Fjord og Grund Fjord. – Bot. Tids. 53: 1–34.
- Ostenfeld, C.H.**, 1918: Randersdalens Plantevækst i A.C. Johansen (red.): Randers Fjords Naturhistorie. Kap. IV: 150–270. – København.
- Pedersen, A.**, 1968: Nogle kritiske, danske Atriplex-arter. – Bot. Tids. 63: 289–303.
– 1974: Gramineernes udbredelse i Danmark. Spontane og naturaliserede arter. TBU nr. 39a. – Bot. Tids. 68: 177–343.
- Poulsen, J. Bjerring**, 1985: Om larvefund af *Perizoma sagittata* (F.) på Djursland i 1985. – Lepidoptera bd. IV, 10: 385–86.
- Sørensen, Th.**, 1935: Primulaceernes Udbredelse i Danmark. TBU nr. 2. – Bot. Tids. 43: 133–179.

Tak

Universitetslektor Alfred Hansen og seminarielektor Anfred Pedersen takkes for deres kommentarer til manuskriptet og for bestemmelse af nogle planteindsamlinger. Lærer Hans Øllgaard takkes for hjælpen i forbindelse med bestemmelse af Mælkebøtteindsamlingerne og lærer Jens Chr. Schou, fordi vi måtte benytte hans tegninger i ø-flora nr. 50. For velvillig økonomisk støtte takkes Århus Amtskommune.

Bernt Løjtnant
Platanvej 61
8900 Randers

Erik Wessberg
Sandagervej 13
Assentoft
8900 Randers

HIDTIDIGE Ø-UNDERSØGELSER

Hidtil er der i ø-floraserien udarbejdet floralister for følgende øer, tidligere øer eller ø-grupper.
(BL) er Bernt Løjtnant og (EW) Erik Wessberg.

1. Anholt (1981). – (BL & EW). 50 sider.
2. Hjarnø i Horsens Fjord (1981). – (BL & EW). 26 sider.
3. Treskelbakkholm i Mariager Fjord (1983). – (BL & EW). 16 sider.
4. Klosterholm og Startøtterne i Nibe Bredning (1984). – (BL & EW). 24 sider.
5. Mellempoldene i Randers Fjord ved Udbyhøj (1984). – (BL & EW). 17 sider.
6. Pletten (Store Plet) i Mariager Fjord (1984). – (BL & EW). 14 sider.
7. Alrø i Horsens Fjord (1985). – (EW). 37 sider.
8. Møgelø i Julsø syd for Silkeborg (1985). – (EW). 19 sider.
9. Lille Plet i Mariager Fjord nord for Pletten (1985). – (BL & EW). 12 sider.
10. Paradisøerne i Borre Sø syd for Silkeborg (1985). – (EW). 19 sider.
11. Alrø Poller i Horsens Fjord sydøst for Alrø (1985). – (EW). 15 sider.
12. Tange Ø i Tange Sø (1985). – (EW). 13 sider.
13. Hov Røn nordøst for Gyllingnæs (1986). – (BL & EW). 17 sider.
14. Svanegrunden nordøst for Endelave (1986). – (BL). 20 sider.
15. Vår Holm og Kyø Holm i Limfjorden ved Nibe (1986). – (EW). 20 sider.
16. Fjandø i Nissum Fjord (1986). – (EW). 21 sider.
17. Egholm i Limfjorden sydvest for Mors (1986). – (BL & EW). 44 sider.
18. Søby Rev øst for Gyllingnæs (1986). – (BL & EW). 15 sider.
19. Agerø i Limfjorden sydvest for Mors (1987). – (EW). 34 sider.
20. Stenrevet i Randers Fjord vest for Udby (1987). – (EW). 13 sider.
21. Lundø mellem Skive Fjord og Lovns Bredning (1987). – (EW). 41 sider.
22. Stenklipperne i Limfjorden ved Agerø (1988). – (EW). 14 sider.
23. Odpold i Randers Fjord nord for Stenrevet (1988). – (BL & EW). 12 sider.
24. Livø i Limfjorden (1988). – (BL & EW). 75 sider.
25. Svinø i Gamborg Fjord sydøst for Middelfart (1989). – (EW). 33 sider.
26. Lilleø, Bregneø og Alø i Julsø syd for Silkeborg (1989). – (EW). 20 sider.
27. Store og Lille Rotholm i Risgårde Bredning nord for Hvalpsund (1989). – (EW). 21 sider.
28. Sankt Thomas i Skanderborg Sø (1990). – (EW). 11 sider.
29. Æbelø i Skanderborg Sø (1990). – (EW). 14 sider.
30. Kalvø i Skanderborg Sø (1990). – (BL & EW). 14 sider.
31. Mågeøerne ved Bogense (1991). – (BL & EW). 15 sider.
32. Tunø ved Samsø (1991). – (BL & EW). 56 sider.
33. Hornsgård Holm og Tøtten i Limfjorden nordvest for Nibe (1991). – (EW). 14 sider.
34. Torø i Lille Bælt syd for Assens (1991). – (EW). 23 sider.
35. Lindholm i Limfjorden øst for Thyholm (1991). – (BL & EW). 18 sider.
36. Kalvø i Genner Bugt (1991). – (EW). 19 sider.
37. Arup Holm i Limfjorden ved Feggesund (1991). – (BL & EW). 17 sider.
38. Barsø i Lille Bælt nordvest for Als (1991). – (EW). 39 sider.
39. Venø i Limfjorden sydøst for Thyholm (1992). – (EW). 42 sider.

40. Bågø i Lille Bælt nordvest for Assens (1992). – (EW). 55 sider.
41. Gjøl i Limfjorden nordvest for Ålborg (1992). – (EW). 41 sider.
42. Ejlinge sydøst for Æbelø ved Bogense (1993). – (EW). 18 sider.
43. Dræet syd for Æbelø ved Bogense (1993). – (EW). 19 sider.
44. Leammer i Odense Fjord ved Hofmangave (1993). – (EW). 18 sider.
45. Kyholm i Odense Fjord syd for Leammer (1993). – (EW). 12 sider.
46. Ægholm i Odense Fjord ved Hofmangave (1993). – (EW). 12 sider.
47. Trindelen nord for Leammer i Odense Fjord (1993). – (EW). 13 sider.
48. Holmene i Odense Fjord ved Drejet (1993). – (EW). 12 sider.
49. Fur i Limfjorden (1993). – (EW). 63 sider.
50. Piggen i Randers Fjord (1993). – (BL & EW). 15 sider.

AKTUELLE Ø-UNDERSØGELSER

Siden 1983 er der foretaget floristiske undersøgelser – med henblik på udarbejdelse af floralister – på følgende øer, tidligere øer eller ø-grupper – regnet fra nord:

Rønnerne mellem Frederikshavn og Strandby.
 Hornfiskrøn syd for Læsø.
 Øland ved Limfjorden vest for Gjøl.
 Fuglholm i Limfjorden mellem Jegindø og Agerø.
 Rønland øst for Harboør Tange.
 Hjelm sydøst for Ebeltoft.
 Jegindø i Limfjorden øst for Thyholm.
 Sejerø sydvest for Sjællands Odde.
 Lindholm nordøst for Stavns Fjord ved Samsø.
 Kyholm vest for Lindholm i Stavns Fjord.
 Kolderne i Stavns Fjord ved Samsø.
 Ægholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Sværm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Mejlesholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Hjortholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Eskeholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Brøkold i Stavns Fjord ved Samsø.
 Vorsø i Horsens Fjord.
 Vorsø Kalv i Horsens Fjord sydvest for Vorsø.
 Orø i Isefjorden.
 Nekselø i Nekselø Bugt.
 Endelave sydvest for Samsø.
 Drættegrund ved Bogense.
 Mejlø ved Hindsholm.
 Bogø ved Hindsholm.
 Enø ved Bogø.

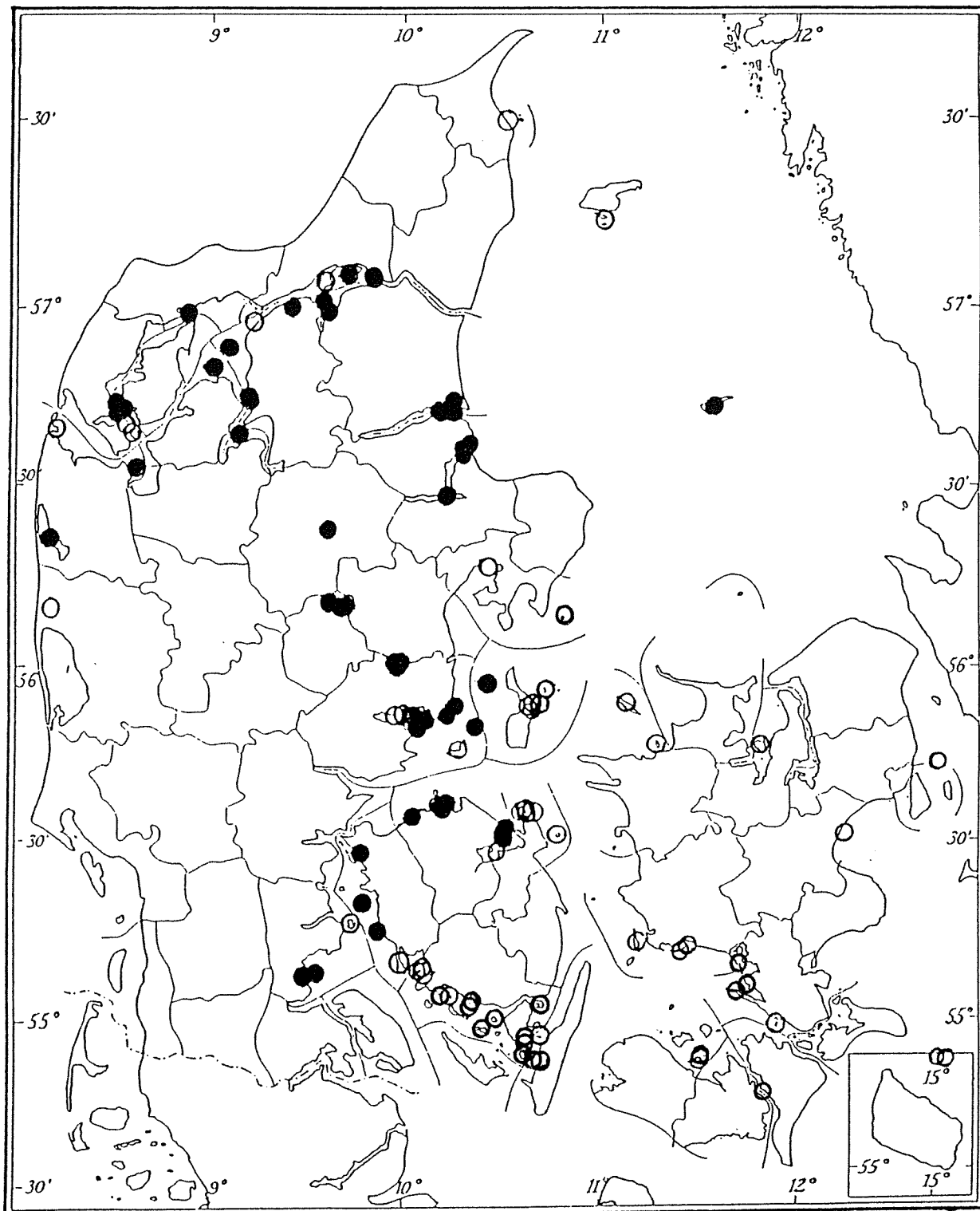
Vejlø ved Hindsholm.
 Vejlø Kalv ved Hindsholm.
 Flakfortet i Øresund nord for Saltholm.
 Ølsemagle Revle i Køge Bugt.
 Tornø i Odense Fjord.
 Romsø i Store Bælt.
 Årø i Lille Bælt nordvest for Assens.
 Agersø i Store Bælt sydvest for Skælskør.
 Glænø sydøst for Skælskør.
 Ormø i Holsteinborg Nordøst for Glænø.
 Enø ved Karrebæksminde.
 Helnæs nordvest for Fåborg.
 Vigø i Helnæs Bugt nordvest for Fåborg.
 Horsehoved i Helnæs Bugt sydvest for Vigø.
 Illum i Helnæs Bugt sydvest for Horsehoved.
 Knolden ved sydøstsiden af Horne Land.
 Bjørnø syd for Fåborg.
 Knudshoved nordvest for Vordingborg.
 Store og Lille Svelmø mellem Fåborg og Svendborg.
 Thurø sydøst for Svendborg.
 Masnedø ved Vordingborg.
 Skarø vest for Tåsinge.
 Drejø sydvest for Skarø.
 Store og Lille Rallen ved sydøstsiden af Tåsinge.
 Siø mellem Tåsinge og Langeland.
 Strynø sydvest for Rudkøbing.
 Lilleø i Smålandsfarvandet nord for Askø.
 Askø i Smålandsfarvandet nord for Bandholm.
 Langø i Lindelse Nor syd for Rudkøbing.
 Lindø øst for Langø i Lindelse Nor.
 Kalvø i Guldborgsund syd for Nykøbing.
 Christiansø ved Bornholm.
 Frederiksø ved Bornholm.

NB: Alle oplysninger om plantefund fra disse øer har stor interesse.

Kær-Star (*Carex acutiformis*)

Vi har kun set Kær-Star i den indre del af rør-
 sumpen umiddelbart øst for de to fritidshuse.
 Ikke andre arter af Star er set på Piggen.

●: Øer, for hvilke der er udarbejdet floralister.

○: Øer, for hvilke floralister er under udarbejdelse. I øvrigt henvises til de 3 foregående sider.